

**ชื่อวิทยานิพนธ์** : การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาสมุปบาทเพื่อการตอบปัญหาความจริง  
ของโลกและจักรวาลในอภิปรัชญาตะวันตก

**ผู้วิจัย** : พระวัฒนา ญาณวโร (คาทอลิก)

**ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

**คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**

: พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร.

พรบ. (ศาสนา), M.A. (Phil.), M.Phil, Ph.D. (Phil.).

: รศ. อุดม บัวศรี

ป.ธ.๗, พ.ม., พร.บ., M.A., (Phil.).

: ผศ.ดร. โสวิทย์ บำรุงศักดิ์

ป.ธ.๗, พร.บ. (ปรัชญา), M.A. (Bud.), พร.ด. (พระพุทธศาสนา)

**วันสำเร็จการศึกษา** : ...../...../.....

### บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาความจริงของโลกและจักรวาลในอภิปรัชญาตะวันตก ศึกษาปัญหาความจริงของโลกและจักรวาลตามหลักปรัชญาสมุปบาทในพุทธปรัชญาเถรวาท ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความจริงของโลกและจักรวาลในอภิปรัชญาตะวันตกด้วยหลักปรัชญาสมุปบาทในพุทธปรัชญาเถรวาท เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาจากพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความจริงของโลกและจักรวาลในอภิปรัชญาตะวันตก นักปรัชญาตะวันตกแสดงทัศนะเกี่ยวกับความจริงของโลกและจักรวาลแตกต่างกัน ตามทัศนะที่ตนเองมีความเข้าใจ จนเกิดเป็นปัญหาที่หาข้อสรุปที่แน่นอนแตกต่างกัน นักปรัชญาตะวันตกได้จัดกลุ่มปรัชญาที่แสดงทัศนะเกี่ยวกับความจริงของโลกและจักรวาล ออกเป็น ๓ กลุ่ม ๑) กลุ่มสสารนิยม มีทัศนะว่าสรรพสิ่งในโลกและจักรวาลกำลังจะเปลี่ยนแปลง แต่ว่าปฐมธาตุส่วนประกอบดั้งเดิมของโลกและจักรวาล ไม่เคยเปลี่ยนแปลงและจะไม่เปลี่ยนแปลง ปฐมธาตุไม่ใช่ดิน น้ำ ลม ไฟ ปฐมธาตุคือปรมาณูหรืออะตอม เป็นตัวการทำให้เกิดโลกและจักรวาลขึ้นมา ๒) กลุ่มจิตนิยม มีทัศนะว่าปฐมธาตุของโลกและจักรวาลมิใช่มีเพียงสสารหรือวัตถุ แต่ยังประกอบไปด้วยออสสารซึ่งจับต้องไม่ได้ มองไม่เห็นด้วยตา เช่น แบบ ตามทัศนะของเพลโต ๓) กลุ่มธรรมชาตินิยม มีทัศนะว่าโลกและจักรวาลประกอบไปด้วยสิ่งธรรมชาติเท่านั้นที่เป็นจริง สิ่งอื่นใดที่มีไม่ใช่สิ่งธรรมชาติไม่ใช่สิ่งที่เป็นจริง สิ่งธรรมชาติคือสิ่งที่มีขึ้นและดับลงตามปฏิบัติการของสาเหตุธรรมชาติ

ความจริงของโลกและจักรวาลในพุทธปรัชญาเถรวาท มีทั้งลักษณะเป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสปกติของมนุษย์ และนามธรรมที่สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสพิเศษของมนุษย์ พุทธปรัชญาเถรวาทจึงจำแนกโลกออกเป็น ๓ คือ สังขารโลก สัตว์โลก และโอกาสโลก ไม่ว่าความจริงของโลกและจักรวาลจะเป็นอย่างไร ล้วนแล้วแต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุและปัจจัย ซึ่งเป็นตามธรรมชาติของกฎธรรมชาติ ที่พุทธปรัชญาเถรวาทเรียกว่าหลักปฏิจจสมุปบาท หลักปฏิจจสมุปบาทจึงเป็นที่รองรับความเป็นจริงในพุทธปรัชญาเถรวาท ฉะนั้นหากพิจารณาถึงความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลายในโลกและจักรวาล ไม่มีสิ่งใดที่ไม่อิงอาศัยซึ่งกันและกัน ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมอิงอาศัยซึ่งกันและกันเป็นไปตามสภาพของตน ผู้รู้เข้าใจหลักปฏิจจสมุปบาท ย่อมรู้และเข้าใจความเป็นจริงของโลกและจักรวาลตลอดถึงความจริงทุกสิ่งทุกอย่างทั้งหมด